

Asia: Tenojoen kalastussäännön vuotta 2022 koskevat täsmennykset (VN/7259/2022)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa neuvottelutuloksesta Suomen ja Norjan välisistä neuvotteluista Tenojoen kalastussäännön täsmennyksistä kalastuskaudelle 2022. Luke esittää lausuntona seuraavaa.

Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmä arvioi vuodenvaihteessa 2020-2021 ilmestyneessä raportissaan Tenojoen lohikantojen tilan laajalti huonoksi. Keväällä 2021 Suomi ja Norja päätyivät kieltämään lohenkalastuksen Tenojoessa, Tenovuonossa ja läheisellä merialueella Norjan rannikolla. Vuoden 2021 kantojen tila-arvioissa osoitettiin kutukantojen kasvaneen edellisvuodesta kaikissa arvioissa mukana olleissa kutukannoissa, mutta kun otetaan huomioon kalastuskielto, arvio lohien kokonaismäärästä oli jopa hieman pienempi kuin vuonna 2020. Arvioitu lohimäärä merellä ennen rannikkokalastusta ja ennen jokisuuta (ns. pre-fishery abundance, PFA) oli vuosina 2020 ja 2021 pienempi kuin koko vesistön kutukantatavoite, joten hyödynnettävää ylijäämää ei ole ollut edes lähtötilanteessa merellä, ennen minkäänlaista lohenkalastusta. Kaikki lohenkalastus on siinä tilanteessa määritelmän mukaan ylikalastusta. Ennuste vuodelle 2022 ei ole aiempien vuosien tasoa parempi ainakaan useamman merivuoden lohien osalta. Tutkimusryhmän suositus vuoden 2022 lohenkalastukselle oli sama kuin vuodelle 2021, eli kalastuksesta pidättäytyminen tai sen pitäminen mahdollisimman pienenä: "... we strongly advise keeping the salmon fisheries either closed or allow only very limited salmon fishing in 2022".

2 Lausunto

Suomen ja Norjan välisen neuvottelutuloksen ja siitä laaditun vuoden 2022 Tenojoen lohenkalastusjärjestelyjä koskevan ehdotuksen mukaan lohenkalastus sallittaisiin heinäkuussa kahtena viikkona, yksi tai kaksi päivää viikossa perinteisillä seisovilla verkkopyydyksillä, pyydystyypistä riippuen. Luken arvion mukaan ehdotettu lohenkalastusaika ja sen todennäköisesti aiheuttama kalastuskuolevuus on melko rajallinen. Ehdotetun rajoitetun kalastusmahdollisuuden aiheuttaman kalastuskuolevuuden arviointi Tenon eri lohikannoille on kuitenkin vaikeaa. Arvioiden epävarmuutta lisää oleellisesti se, minkä verran kalastusoikeuden omistajat tulisivat tätä lyhyttä kalastusaikaa hyödyntämään, sekä eri lohikantojen vaelluksen runsaus ja ajoittuminen kesällä 2022.

Kalastusmahdollisuuden avaaminen ehdotuksen mukaisesti Tenojoen pääuomassa tulee merkitsemään lohenkalastuksen avaamista myös Norjan rannikkoalueella. Tämän mahdollisuuden tuleva laajuus ei ole Luken tiedossa. Aiempien arvioiden mukaan ja aiempien kalastussääntöjen vallitessa Tenojokeen pyrkivästä lohimäärästä kalastettiin Norjan rannikolla noin 15-20%.

Toinen merkittävä avoin kysymys on sivujokien kalastus: minkä verran Tenon pääuoman kalastuksen mahdollistaminen merkitsee kalastusmahdollisuuden avaamista myös sivujoissa, missä niistä ja millä pyydyksillä? Rannikko- ja sivujokikalastus ovat merkittäviä osia Tenon eri lohikantoihin kohdistuvassa kokonaiskalastuspaineessa, josta tässä ehdotuksessa käsitellään vain Tenon pääuoman kalastusta.

Muiden kalalajien pyynnin jonkinasteinen mahdollistaminen Tenojossa on kannatettavaa. Tässä yhteydessä on määriteltävä muun kalan pyynti erittäin selvästi: muun kalan pyynti on järjestettävä niin, että lohen mahdollisuus joutua saaliiksi on mahdollisimman pieni. Lohisaaliin todennäköisyys tulisi minimoida kalastusaikojen, -alueiden, pyydystyyppien ym. tekijöiden säätelyllä. Nyt ehdotetuissa poikkeuksissa on kohtia, jotka voivat vaikuttaa tähän lähtökohtaan. Esimerkiksi muun kalan pyynnissä käytettävän seisovan verkon ominaisuuksien ja käyttömahdollisuuksien poikkeukset (korkeus 2m->3m; langan vahvuus 0.17mm -> 0.2 mm; kalastusajan pidennykset) voivat lisätä lohen saaliiksi joutumisen mahdollisuutta. Myös sivujokien kalastuksen mahdollista avaamista suunniteltaessa olisi samalla tavalla pyrittävä pitämään erillään puhtaasti muiden kalojen kalastus sellaisesta kalastuksesta, jossa lohen saaliiksi joutumisen todennäköisyys on suuri.

Koska sekä rannikon että sivujokien lohenkalastusta tullaan luultavasti sallimaan jossakin määrin, pelkkä Tenon pääuoman lohenkalastuksen tarkastelu ei yksin riitä arvioitaessa loheen kohdistuvan kalastuskuolevuuden määrää kokonaisuutena tulevan kesän aikana.

3 Lausunnon tiivistelmä

Tilanteessa, jossa Tenojoen lohikannoissa ei viimeisten arvioiden mukaan ole ollut kokonaisuutena lainkaan kalastettavaa ylijäämää, kaikki lohenkalastus on katsottava ylikalastukseksi. Jos lohenkalastusta kuitenkin pyritään rajoitetusti avaamaan, on tarkasteltava kokonaisuutta, kaikkia lohen kalastuskuolevuutta aiheuttavia ja lisääviä kalastuksen komponentteja sekä rannikolla, Tenovuonossa, Tenon pääuomassa että sivujoissa. Lisäksi on arvioitava muun kalan pyynnin mahdollista kohdistumista loheen.

Luken arvion mukaan ehdotetun Tenojoen pääuoman lohenkalastusmahdollisuuden todennäköisesti aiheuttama kalastuskuolevuus tulee olemaan kohtalaisen pieni. Ehdotetun kalastuksen aiheuttama kalastuskuolevuutta Tenon vesistön eri lohikannoille on kuitenkin vaikea arvioida.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 28.03.2022 klo 16:11:19.

Lausunnon valmistelija(t):

Jaakko Erkinaro
Panu Orell

Liitteet:

Tiedoksi: